

VASÚTI ÁTJÁRÓK AKADÁLYMENTESÍTÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA (KÖZOP 2.5.0-09-11-2012-0009)

A SZINTBENI KÖZÚTI VASÚTI ÁTJÁRÓK BIZTONSÁGOS ÉS
MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK SZÁMÁRA KÉNYELMES MŰSZAKI KIALAKÍTÁSA

ZÁRÓ SAJTÓKÖZLEMÉNY

A projekt célkitűzése a szintbeni vasúti átjárók jogi és műszaki szabályozásának korszerűsítése, különös tekintettel a mozgáskorlátozottak, a gyalogosok és a kerékpárosok biztonságos közlekedésére, valamint a vasúti pályára megengedett sebesség emelésével együtt járó követelményekre.

A magyar közúthálózat közlekedésbiztonsági helyzetének megítélése, értékelése szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak azok a közlekedési helyzetek, amikor a közút és a vasút szintben találkozik. A vasúti átjárókban történt balesetek mindig nagy visszhangot váltanak ki a sajtóban.

A közút-vasút szintbeni keresztezésével kapcsolatos közlekedési szokások figyelemmel kísérése és elemzése arra is rávilágított, hogy az elmúlt három évtized alatt nagymértékben megnövekedett a kerékpáros forgalom, önálló szabályozást igényel a kerékpárosok biztonságos átvezetése a vasúti átjárókban, szükséges önálló jogintézményként bevezetni a kerékpáros vasúti átjáró fogalmát is, és ezt következetesen végig vinni ezen a szabályozáson és a kapcsolódó egyéb szabályozásokon is.

A mozgásukban korlátozottak (fogyatékkal élők, idős emberek, babakocsival közlekedők stb.) közlekedését segítő tervezési szempontok érvényesítését a társadalom ma már megköveteli. Nagy hangsúlyt kell fektetni az esélyegyenlőség biztosítására, ezért tovább kell fejleszteni a fogyatékkal élők és a mozgásukban korlátozott más személyek biztonságát a vasúti átjárókban és vasúti gyalogos-átkelőhelyeken, új szabályozások és technikai eszközök bevezetésével garantálni számukra a biztonságos közlekedést, áthaladást ezeken a különösen veszélyes helyeken.

Egyrészt a kialakult gyakorlat és a megszerzett tapasztalat, másrészt az emelt sebességű vasúti pályák tervezésének előre törése szükségessé tette a vonatkozó előírások átgondolását, rendszerezését és azoknak az érintett jogszabályban egy önálló, új szakaszban történő egységes szabályozását.

A rálátási háromszöggel kapcsolatos előírások teljes újragondolása és átalakítása több okból is szükségessé vált. Az elnevezések, úgymint teljes és csökkentett rálátási háromszög nem tükrözik annak célját, tartalmában pedig túlzott mértékűek és pontatlanok.

A széles körű **irodalomtanulmányozás** többek közt kiterjedt a hazai vasúti átjárók műszaki értékelésére, a vasúti átjárók veszélyességi rangsorának módszertanára és elkészítésére. A nemzetközi szabályozások és szakirodalmak elemzése nyolc országgal foglalkozott.

A projekt részeként elkészült a vasúti átjárók hatósági engedélyezését elősegítő **mintatervek** rendszere (vázlattevi és engedélyezési tevi szinten) és szakmai tartalma. A mintatervek készítésének céljai:

- a részletszabályozások aktualizálásához, pontosításához a mintatervek, magyarázatok elkészítése;
- a tervezők, fejlesztők és a hatóság számára a szabványos lehetőségek bemutatása;
- iránymutatás a kezelőknek és üzemeltetőknek.

A **jogi és műszaki szabályzatok** módosítása során:

- a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény végrehajtásáról szóló 30/1988. (IV. 21.) MT rendelet,
- az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről szóló 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet és kapcsolódó közlekedési miniszteri rendeletek,
- a szintbeni közúti-vasúti átjárók tervezése tárgyú útügyi műszaki előírás módosításának tervezete készült el, és közmegegyezési folyamaton esett át, valamint
- az átjárókra vonatkozó vasúti előírásokat módosító javaslat tervezete is elkészült.

A **KM rendelet** sajátossága, hogy benne két kapcsolódó közlekedési ágazat – „út és vasút szintbeni találkozása” – szabályozását kell megoldani, ezért a ma hatályos jogalkotási követelményeket maradéktalanul kielégítő megoldást csak az eredményezhetne, ha a KM rendelet teljes szabályanyaga – az utakra és a kapcsolódó vasúti létesítményekre vonatkozó szabályozás – egyidejűleg kerülne felülvizsgálatra, újraszabályozásra. Javaslatok készültek a jogszabályok közötti párhuzamosságok, ellentmondások megszüntetésére, a joghézagok felszámolására.

Néhány fontosabb szakmai kérdés, probléma, amely a jogszabályok felülvizsgálata során felmerült:

- a rálátási háromszög újragondolása és a nemzetközi tapasztalatok, tudományos kutatások alapján új jogi fogalmak bevezetése, úgymint közeledési és elindulási rálátási terület;
- rálátási akadályok pontosítása, eltávolításukkal kapcsolatos intézkedések differenciálása és teljes körűvé tétele a biztonsággal összefüggésben;
- az átjárók környezetében a közúti sebességkorlátozás új elvek mentén történő szabályozása;
- a kerékpáros szabályozás bővítése, ennek érdekében az önálló kerékpáros vasúti átjáró jogintézményének bevezetése, a jelzések egyszerűsítése;
- a gyalogoslétesítmények, szabályozások újragondolása;
- a biztosítási módot befolyásoló új mértékadó forgalmi paraméterek és értékek bevezetése;
- a vasúti közlekedésről szóló törvényhez igazított vasúti hálózati kategóriák és elnevezések átvétele;
- a vasúti üzem tartós szüneteltetésével összefüggésben a szabályozások egységesítése, teljessé tétele;
- zavar állapotban a biztonsági szint növelése a vonatsebesség csökkentését eredményező fedező jelzők szélesebb körű alkalmazása útján;
- emelt sebességű vasútvonalon lévő átjárók speciális szabályozásának egységes megfogalmazása.

Négy kiemelt témájú javaslat a közlekedés biztonságát, a vasúti üzem korszerűsítését, a mozgásukban korlátozottak helyváltoztatási lehetőségének javítását szolgálja, úgymint:

- **Előzárási idő vizsgálata biztosított szintbeni vasúti átjárók esetében:** A fényzorompóval biztosított vasúti átjárók helyszíni vizsgálata azt mutatja, hogy minél hosszabb az előzárási idő, annál nagyobb a tilos jelzés ellenére való be- és áthaladás. A vasúti átjárók biztonsága javításának lehetősége az előzárási idő „szórásának” csökkentése, azaz az előzárási idő maximalizálása. Erre elméleti szempontból több lehetőség is kínálkozik, leginkább a „homogén” vonatközlekedésű vasúti pályákon.

- **A fogyatékkal élők átvezetésére vonatkozó konkrét kialakítási javaslatok a legújabb nemzetközi megoldások, ajánlások alapján:** A fogyatékkal élők és az idős korosztály a jövőben az európai lakosságnak több, mint egyharmadát fogja jelenteni. A fogyatékkal élők számára a vasúti átjárók járhatóságával kapcsolatos megoldandó feladatok: az átkelőhely felismerése, azonosítása; döntéshozatal az áthaladásról; tájékozódás és fizikai megközelítés.
- **Vasúti átjárók helyszíni azonosítása:** A vasúti átjárók helyszíni azonosításának és a veszélyhelyzetről történő gyors és pontos tájékoztatás rendszerének kidolgozását, megvalósítását más országokhoz hasonlóan Magyarországon is el kell kezdeni és mielőbb be kell vezetni, amit csak megerősít a Közlekedésbiztonsági Szervezet 2014. évi ajánlása.
- **A tiltott helyen átjárásból fakadó vasúti balesetek jellemzőinek vizsgálata, javaslatok megfogalmazása:** A tiltott helyeken több mint kétszer annyi halálesetet történt, mint a vasúti átjárókban. Ezért indokolt a komplex megközelítésű, 12 különböző jellegű javaslat megfontolása a döntéshozók, a vasút-üzemeltetők és a települési önkormányzatok számára.

Összegzésként megállapítható, hogy a projekt eredményeként elkészült, részletesen kidolgozott jogszabály-módosítási és műszaki szabályozási javaslatok, valamint a második ütemben készült négy önálló műszaki témájú vizsgálat eredményei és javaslatai a megrendelő Nemzeti Fejlesztési Minisztérium rendelkezésébe kerülnek, akinek lehetősége nyílik, döntése szerint, azokat hatályba helyezni, jogalkotási tervébe illeszteni és az általa irányított szervezetek felé intézkedni azonnali alkalmazásukról.